

LABORE ET ZELO

Українська література XX століття в ідеологічному полі

Обсяг: 3 кредити ЄКТС

Семестр: 2; Курс: перший

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я Валентина Петрівна Хархун

Контакти ykharkhun@gmail.com

Робоче місце Кафедра літератури, методики її навчання, історії культури та журналістики (ауд. 217 Гоголівського корпусу)

Години консультацій За розкладом

Опис курсу

Курс націлений на осмислення ключового питання в гуманітаристиці XX століття: узаємодії ідеології та естетики. Він передбачає вивчення основних ідеологічних стратегій, заявлених в українській літературі XX століття. Курс зосереджений на виявленні специфіки трьох ідеологемних феноменів: літератури «червоного ренесансу», соцреалізму та постмодернізму. Основні питання, які розглядаються у процесі вивчення курсу: державні інституції та цензура в управлінні літературним процесом; роль дискусій у розвитку літературно-мистецького життя; взаємодія митця та влади; поняття свободи та примусу, конформізму та нонконформізму; естетичної монологічності в соцреалізмі та дискурсивної поліфонії в постмодернізмі.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

- уміти оперувати культурологічною теорією, яка, актуалізуючи категорії «історія», «політика» та «влада» в аналізі літературних артефактів, передбачає осмислення зв'язків літератури з цінностями, інституціями й практиками, присутніми в культурі;
- уміти моделювати парадигму інтерпретації поняття «ідеологія», спираючись на новітні дослідження в гуманітаристиці;
- уміти оперувати словником теорії постколоніалізму;
- уміти з'ясовувати специфіку понять «конформізм» та «нонконформізм»;
- уміти аналізувати кореляції «митця та влади» в українській літературі XX століття;
- уміти з'ясовувати вплив соціополітичних чинників на розвиток українського літературно-мистецького життя;
- уміти виявляти специфіку літературних дискусій та їхній вплив на формування ідеологічних стратегій;
- уміти з'ясовувати роль літературної критики в організації літературно-мистецького

життя;

- уміти визначати хронологію ідеологічного в літературі;
- уміти виявляти феномен пролетарської літератури в умовах «червоного ренесансу»;
- уміти аналізувати генезу, розвиток, модифікації соцреалістичного канону в українській літературі XX століття;
- уміти виявляти специфіку посмодерністських експериментів у силовому полі новітньої ідеології;
- уміти аналізувати форми вираження ідеологічного в літературі на рівні стилістичних особливостей, жанрових тенденцій, образного оприявлення;
- уміти аналізувати ідеологічні джерела літературного твору.

Мета навчання

Після успішного закінчення курсу студенти будуть здатні:

- осмислювати ключові теоретичні проблеми взаємодії «ідеологічного» та «естетичного»;
- досліджувати ідеологічні стратегії літератури у XX столітті;
- виявляти естетичні репрезентації ідеологічного в літературі.

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (10 год.), практичних занять (20/9* год.) та самостійної роботи студентів (60/81* год.). Викладач використовуватиме проблемні та інтерактивні методи навчання, консультації.

*денна, вечірня / заочна форми навчання

Організація навчання

Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна/ вечірня	заочна
1.	Теоретична база курсу	2	-
2	Феномен української літератури в умовах «червоного ренесансу»	2	-
3	Генеза, розвиток, модифікації соцреалістичного канону в українській літературі XX століття	4	-
4.	Специфіка постмодерністських експериментів у силовому полі новітньої ідеології	2	-
Разом		10	0

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна/ вечірня	заочна
1.	«Червоний ренесанс». Різноманіття літературних організацій 1920-х рр. та їхні ідеологічні й мистецькі маніфести	2	2
2.	Літературна дискусія 1925-1928 рр. Ідеологічна позиція Хвильового	2	-

3.	Радянська ідеологія та соцреалізм як «нова естетика»	2	2
4.	Протоканон і канонізація: естетичне як соцреалістична норма	2	-
5.	Соцреалістична картина світу (релігія, міф, онтологія)	2	-
6.	Художні рецепції Другої світової війни	2	-
7.	Канон у «зеніті»: феномен жданівщини та його рецидиви	2	1
8.	Конформізм і нонконформізм у післясталінській літературі	2	2
9.	Філософія постмодернізму (західно-європейський контекст)	2	-
10.	«Пост-Чорнобильська бібліотека» й ідеологія українського постмодернізму	2	2
Разом		20	9

Самостійна робота (конспект літератури на задану тему+ написання есе)

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна/ вечірня	заочна
1.	Словник теорії постколоніалізму	5	10
2.	Специфіка літературних дискусій та їхній вплив на формування ідеологічних стратегій	5	5
3.	Роль літературної критики в організації літературно-мистецького життя	5	5
4.	Соціокультурні передумови розвитку літературно-мистецького життя 1920-х рр.	5	5
5.	Тоталітарне-радянське-соцреалістичне в дискурсивних практиках гуманітаристики	5	10
6.	«Два соцреалізми», або проблема інтерпретації «основного методу радянського мистецтва»	5	5
7.	«Регульовальний канон»: ідеологічні та естетичні практики марксо-ленінської критики	5	10
8.	Ідеологія як релігія: концепція релігієподібного комунізму в західній і пострадянській гуманітаристиці	5	5
9.	Абсолют у структурі тоталітарного мислення (ленініана як естетичний проект)	5	5
10.	Радянська історія літератури як канон	5	11
11.	Специфіка понять «конформізм» та «нонконформізм»	5	
12.	Завершення «радянського проекту» й ідеологія постмодернізму.	5	5
Разом		60	81

Оцінка

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

Бали	Результат навчання, що оцінюється
30	Участь у дискусії, виступ, повідомлення під час аудиторних занять

40	конспект літератури на задану тему+ написання есе (максимальний обсяг 5 стр.). За кожную роботу - 8 балів. Кількість балів за виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.
30	Залік (усна форма)
100	Разом

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладача та перейти до безпечного місця.

Відвідування та / або участь є важливим компонентом навчального процесу. Однак, якщо здобувач бажає навчатися дистанційно – всю навчальну діяльність, включно з виконанням і поданням для оцінювання завдань, можна здійснювати у дистанційному режимі на сторінці курсу в середовищі Уніком.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Дедлайн. Здача результатів практичних завдань відбувається не пізніше, ніж за три дні до заліку.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання здійснюється згідно з діючим положенням про організацію освітнього процесу в університеті. Перескладання заліку відбувається за графіком, визначеним відділом аспірантури та докторантури.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність»

(http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozennia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf).

Всю заплановану роботу здобувачі виконують самостійно. У разі виявлення несамотійного виконання завдання, результат анулюється, а робота повертається здобувачу на переопрацювання з дотриманням правил академічної доброчесності.

Мобільні пристрої на заняттях використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Поведінка здобувачів освіти визначається правилами техніки безпеки та загальноприйнятими нормами поведінки, які визначаються відповідно

«Правилами внутрішнього розпорядку» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/pravula_rozporiadky.pdf), «Положенням про організацію освітнього процесу» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/онп2018.pdf) та «Етичним кодексом» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/etychkodex.pdf) ЗВО.

Вітається активність здобувачів із планування освітнього процесу та участь у неформальній освіті.

Рекомендована література

Основна

1. Гундорова Тамара. Післячорнобильська бібліотека: Український літературний постмодернізм. Розвідка із коментарями із “кінця постмодерну”. Видання друге, виправлене і доповнене. – К.: Критика, 2013.
2. Захарчук І. Війна і слово. Мілітарна парадигма літератури соцреалістичного реалізму: монографія / І. Захарчук. – Луцьк : Твердиня, 2008. – 404 с.
3. Мовчан Р. Український модернізм 1920-х: портрет в історичному інтер'єрі: Монографія. – К.: Стилос, 2008. – 542 с.
4. Хархун В. Соцреалістичний канон в українській літературі: ґене́за, розвиток, модифікації. – Ніжин: ТОВ „Гідромакс”, 2009. – 508 с.
5. Харчук Р. Сучасна українська проза. Постмодерний період. Київ: ВЦ «Академія», 2008.
6. Шкандрій М. В обіймах імперії. російська і українська літератури новітньої доби. – К. : Факт, 2004. – 493 с.

Допоміжна

1. Біла А. Український літературний авангард : пошуки, стильові напрямки / Анна Біла. – Донецьк : Донецьк. держ. ун-т, 2004. – 445 с.
2. Гнатюк М. Юрій Яновський : текст і авантекст : монографія / Мирослава Гнатюк. – К. ; Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. – 328 с.
3. Гундорова Т. Соцреалізм: між модернізмом і авангардом / Т. Гундорова // Слово і час. – 2008. – № 4. – С. 14–21.
4. Гундорова Т. Соцреалізм як масова культура / Т. Гундорова // Сучасність. – 2004. – № 6. – С. 52–66.
5. Демська–Будзуляк Л. “Ідеологічна” та “університетська” літературна критика та формалістський дискурс 20-х рр XX ст. в Україні / Л. Демська–Будзуляк // Молода нація. – 2007. – № 2. – С. 158–173.
6. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Чарльза Е. Вінквіста та Віктора Е. Тейлора; [пер. з анг. В Шовкун, наук. ред. перекладу О.Шевченко]. – К. : Основи, 2003. – 502 с.
7. Єкельчик С. Імперія пам'яті. Російсько–українські стосунки в радянській історичній уяві / Сергій Єкельчик; [пер. з анг.] – К. : Критика, 2008. – 303 с.
8. Захарчук І. Соцреалістичний канон: трансформація архетипів / І. Захарчук // Вісник Львів. ун-ту. Сер. Філологія. – 2004. – Вип. 33, Ч. 2. – С. 66–73.
9. Зборовська Н. Код української літератури. Проект психоісторії новітньої української літератури : монографія / Ніла Зборовська. – К. : Академвидав, 2006. – 504 с.
10. Луцький Ю. Літературна політика в Радянській Україні 1917–1934 / Ю. Луцький. – К. : Гелікон, 2000. – 242 с.
11. Моренець В. Національні шляхи поетичного модерну першої половини XX ст.: Україна і

Польща / В. Моренець. – К.: Основи, 2002. – 327 с.

12. Наливайко Д. Замітки щодо генези й типології соціалістичного реалізму / Д. Наливайко // Слово і час. – 2008. – № 9. – С. 46–52.

13. Омельчук О. Перехрестя тоталітарних культур / Олеся Омельчук // Молода нація. – 2005. – № 3. – С. 87–107.

14. Свербілова Т. Від модерну до авангарду : жанрово–стильова парадигма української драматургії першої третини XX століття / Тетяна Свербілова, Наталя Малютіна, Людмила Скорина. – Черкаси, 2009. – 590 с.

15. Томпсон Е. Трубадури імперії. Російська література і колоніалізм / Ева Томпсон ; [пер. з англ. М. Корчинської]. – К. : Основи, 2006. – 367 с.

16. Чернюк С. Риторика влади в українській поезії 30-х років XX століття / Сніжана Чернюк // Вісник Житомир. пед. ун-ту. – 2004. – № 16. – С. 179–181.